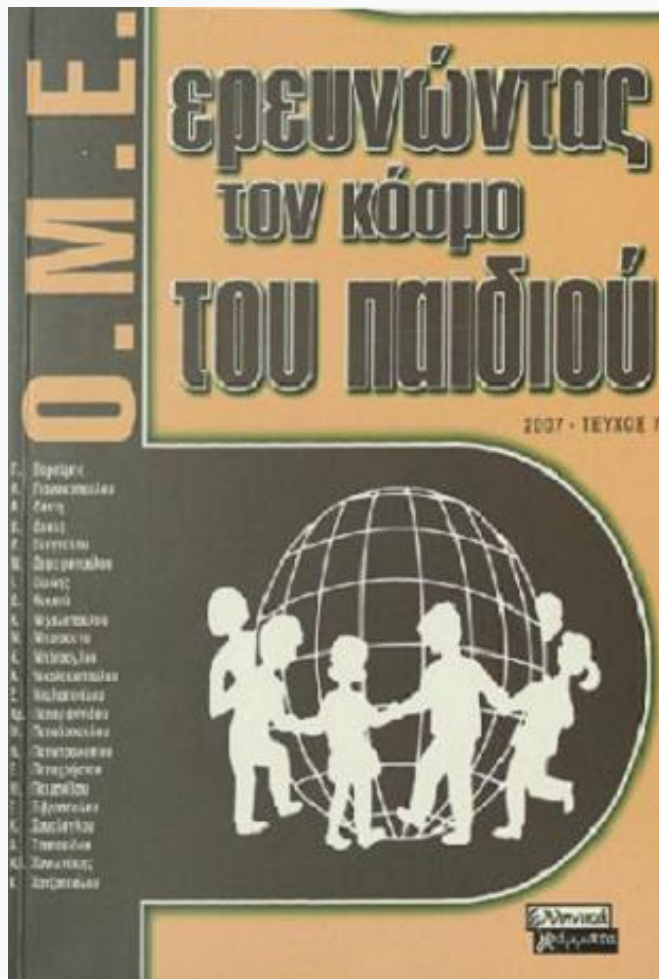

Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Τόμ. 7 (2007)

Η συμβολή της επιμόρφωσης στις απόψεις των νηπιαγωγών για τη φυσική αγωγή

Αγγελική Τσαπακίδου (Aggeliki Tsapakidou), Π. Βαρσάμης (P. Barsamis), Ειρήνη Σιβροπούλου (Iriní Sivropoulou)

doi: [10.12681/icw.18231](https://doi.org/10.12681/icw.18231)

Copyright © 2018, Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά-Μη Εμπορική Χρήση 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Τσαπακίδου (Aggeliki Tsapakidou) Α., Βαρσάμης (P. Barsamis) Π., & Σιβροπούλου (Iriní Sivropoulou) Ε. (2007). Η συμβολή της επιμόρφωσης στις απόψεις των νηπιαγωγών για τη φυσική αγωγή. *Ερευνώντας τον κόσμο του παιδιού*, 7, 195–205. <https://doi.org/10.12681/icw.18231>

Η συμβολή της επιμόρφωσης στις απόψεις των νηπιαγωγών για τη φυσική αγωγή

1. Εισαγωγή

Σήμερα που διανύουμε μια χρονική περίοδο με ραγδαίες επισημονικές εξελίξεις και αλληπάλληλες κοινωνικοοικονομικές μεταβολές, το εκπαιδευτικό μας σύστημα διέρχεται από νέες συνθήκες και αντιμετωπίζει καινούργιες προκλήσεις στις οποίες καλείται η νηπιαγωγός να απαντήσει. Ο ρόλος της διαρκώς αλλάζει, οι υποχρεώσεις της χρόνο με το χρόνο αυξάνονται και οι απαιτήσεις των παιδιών του νηπιαγωγείου γίνονται όλο και περισσότερες. Η πολιτεία έχει χρέος να σταθεί αρωγός στο έργο της νηπιαγωγού, ίσως περισσότερο από τους εκπαιδευτικούς των άλλων βαθμίδων, ώστε να μπορέσει να ανταποκριθεί στο νέο ρόλο της και να σφραγίσει με την επαγγελματική της επάρκεια το παιδευτικό της λειτουργήμα.

Βασικό εργαλείο, αν και όχι μοναδικό, είναι η επιμόρφωση. Με την έννοια αυτή εννοούμε ότι η επιμόρφωση είναι μια συνεχής διαδικασία, η οποία παρακολουθεί τον εκπαιδευτι-

κό σ' όλη τη σταδιοδρομία του και δεν ταυτίζεται απαραίτητα με την κάλυψη ενδεχομένων κενών στη βασική του εκπαίδευση. Ωστόσο, για να οριοθετήσουμε την έννοια της επιμόρφωσης θα πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τις παρακάτω θεμελιώδεις αρχές:

Η επιμόρφωση έχει ως προϋπόθεση τη βασική εκπαίδευση των εκπαιδευτικών και θεωρείται ότι λειτουργεί ως μέσο για τη βελτίωση, ανανέωση ή αντικατάσταση των περιεχομένων της αρχικής εκπαίδευσης, ώστε να αξιοποιεί, στο βαθμό που υπάρχει δυνατότητα, τα νεότερα δεδομένα που παρέχει η παιδαγωγική θεωρία και έρευνα. Συχνά βέβαια, εκλαμβάνεται ως συμπλήρωση της βασικής εκπαίδευσης, επειδή η τελευταία δεν είναι επαρκής. Άλλοτε πάλι λειτουργεί ως εμπλουτισμός της ή εμβάθυνση σε συγκεκριμένες γνωστικές περιοχές. Ωστόσο, η επιμόρφωση επιβάλλεται να λειτουργεί ως σύνδεση της επιστημονικής έρευνας με την εκπαιδευτική πράξη και στοχεύει στη διαρκή ενημέρωση και υποστήριξη της επαγγελματικής και

ατομικής ανάπτυξης του εκπαιδευτικού προσωπικού, ώστε να συμβάλει σε μια εκπαίδευση ποιότητας. (Χατζηπαναγιώτου, 2001: 23-27).

Από την άλλη μεριά, βασικός σκοπός της φυσικής αγωγής είναι η επιλογή κινητικών δραστηριοτήτων που αναπτύσσουν την απόκτηση των βασικών και ειδικευμένων δεξιοτήτων και συντελούν στη βελτίωση της φυσικής κατάστασης του παιδιού, στοιχεία τα οποία ενισχύουν τη γνωστική, κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη του (Callahue, 2002: 5). Τα παιδιά, μέσω της κίνησης, εξερευνούν τον κόσμο γύρω τους, διευρύνουν τη μάθηση, αποκτούν κινητικές δεξιότητες, προάγουν την αυτοαντίληψη και αναπτύσσουν την κοινωνικότητά τους. Γι' αυτό η φυσική αγωγή είναι ανάγκη να κατέχει κυρίαρχη θέση στο νηπιαγωγείο. Όχι μόνο γιατί τα νήπια έχουν μεγάλη ανάγκη για κίνηση, αλλά και επειδή η κίνηση είναι το κατ' εξοχήν εφόδιο μέσω του οποίου το παιδί προσεγγίζει την εμπειρία και τη γνώση (Τσαπακίδου, 1997).

Όσον αφορά τις έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα και διερευνούν τις απόψεις των εκπαιδευτικών για την αναγκαιότητα της επιμόρφωσής τους, θα μπορούσαμε να αναφέρουμε τις έρευνες των: Παντελή και Πανουτσόπουλου (1991), Τρούλη (1985), Ταράτορη (2000) και Παπαναούμ (2003), καθώς και στη σημαντική μελέτη του Παναγιώτη Ξωχέλη, ο οποίος τονίζει ότι «διαπιστώνεται έλλειψη συστηματικού σχεδιασμού και αποτελεσματικού συντονισμού των κατα-

κερματισμένων επιμορφωτικών δράσεων» (Ξωχέλης, 2005:128). Αξιολόγηση είναι επίσης και η μελέτη της Χατζηπαναγιώτου (2001) η οποία αναφέρεται στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και σχολιάζει τα ζητήματα οργάνωσης σχεδιασμού και αξιολόγησης. Ωστόσο, το ειδικότερο ζήτημα που αφορά τη συμβολή της επιμόρφωσης των νηπιαγωγών στη φυσική αγωγή δεν έχει διερευνηθεί επαρκώς.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να καταγράψει τις απόψεις ομάδων νηπιαγωγών στον τομέα της φυσικής αγωγής ανάλογα με τα χρόνια υπηρεσίας, και το βαθμό επιμόρφωσής τους.

2. Η φυσική αγωγή στα αναλυτικά προγράμματα της προσχολικής εκπαίδευσης

Το 1896 θεσμοθετήθηκε το πρώτο ωρολόγιο πρόγραμμα για το νηπιαγωγείο το οποίο προέβλεπε μισή ώρα γυμναστικών δραστηριοτήτων την ημέρα.

Εξηνταέξι χρόνια αργότερα δημοσιεύτηκε το πρόγραμμα του 1962 (Β Διάταγμα 494) το οποίο σχετικά με τη Φυσική Αγωγή (σωματική αγωγή) πρότεινε τα ακόλουθα α) τη ρυθμική αγωγή με συνοδεία μουσικής και τραγουδιών, β) τη μιμητική γυμναστική όπου τα παιδιά μιμούνται επαγγέλματα, ζώα, καταστάσεις κ.α και γ) τις αναπνευστικές ασκήσεις. Ως προς τα παιχνίδια, το περιεχόμενό τους αναφερόταν στις ασχολίες των ενηλίκων, σε παιχνίδια της κού-

κλας και σε αναπαραστάσεις από παραμύθια.

Δεκαοχτώ χρόνια αργότερα το αναλυτικό πρόγραμμα του 1980 (Π.Δ. 476/31-5-1980. ΦΕΚ 132) δίνει έμφαση στη ρυθμική αγωγή και τονίζει: *τη διατήρηση της καλής σωματικής υγείας, αναπτύσσοντας τις ψυχοκινητικές ικανότητες καθώς και τις ικανότητες προσαρμογής*. Ως μέσα για τη ρυθμική αγωγή προβλέπει: *ρυθμικές ασκήσεις, μιμητικά παιχνίδια, παραδοσιακά, εκφραστικές κινήσεις ανάλογα με το νόημα του τραγουδιού*.

Με το πρόγραμμα του 1989 (Α.Π. 486/1989 ΦΕΚ., 208, τ. Α'), δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον τομέα της ψυχοκινητικής αγωγής των παιδιών, έτσι ώστε η κίνηση να αποτελεί πλέον την καθημερινή δραστηριότητά τους. Αυτό φαίνεται πρώτα από το περιεχόμενο, το οποίο είναι εξειδικευμένο και αναφέρεται στο γνωστικό σχήμα του σώματος, στο χώρο, στο χρόνο και το ρυθμό, στη φυσική αγωγή του νηπίου και στη δημιουργικότητά του και έπειτα από την προτεραιότητα που δίνει το πρόγραμμα στην ψυχοκινητική ανάπτυξη του νηπίου. Δηλαδή το πρόγραμμα αποτελείται από πέντε τομείς και ο πρώτος τομέας εστιάζεται στην ψυχοκινητική αγωγή του νηπίου.

Το 2002 θεσμοθετείται το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων σπουδών (ΔΕΠΠΣ) για το νηπιαγωγείο. Το νέο αναλυτικό πρόγραμμα προβάλλει την διαθεματική προσέγγιση ως διδακτική μεθοδολογία για την κατάκτηση της γνώσης. Δηλαδή η γνώση αντιμετωπίζεται

ως ολότητα και όχι τεμαχισμένη σε διαφορετικές γνωστικές περιοχές (Δαφέρμου κ.α 2006: 9). Στα πλαίσια της διαθεματικής προσέγγισης αντιμετωπίζεται και η φυσική αγωγή. Το περιεχόμενό της αποτελείται από το ελεύθερο παιχνίδι, το ατομικό και ομαδικό, τα παραδοσιακά παιχνίδια, τις ασκήσεις ρυθμικής γυμναστικής και ενόργανης, τις αθλοπαιδιές, τα αθλήματα στίβου, κολύμβησης, καθώς και την προαγωγή της υγείας

Συμπερασματικά το παιχνίδι και οι κινητικές δραστηριότητες κυριαρχούν σε όλα τα αναλυτικά προγράμματα από το 1985 έως σήμερα και αποτελούν μέσο μάθησης και ανάπτυξης για παιδιά προσχολικής ηλικίας.

3. Μεθοδολογία

Σχεδιασμός

Για το σκοπό της μελέτης σχεδιάστηκε μια πιλοτική έρευνα με ένα σχετικά μικρό δείγμα. Αυτό βοηθά όχι μόνο στην επιβεβαίωση, αλλά και στη διεύρυνση προηγούμενων θεωρητικών και εμπειρικών δεδομένων με χαρακτήρα πρότασης καθώς υποκινείται σε σημαντικούς επιστημονικούς περιορισμούς.

Δείγμα

Η διαδικασία δειγματοληψίας ήταν σκόπιμη, δηλαδή εξυπηρέτησε τον πιλοτικό χαρακτήρα της έρευνας. Έτσι, οι σχολικές μονάδες, στις οποίες στάλθηκαν τα ερωτηματολόγια, επιλέχθηκαν με τυχαίο τρόπο,

καθώς και οι Νομοί (περιφέρειες) τους. Πάντως καταβλήθηκε προσπάθεια να τηρηθούν κάποιες αναλογίες αστικών και ημιαστικών κέντρων, οι οποίες να αντιστοιχούν στην ανάλυση του εθνικού πληθυσμού. Η συμμετοχή ή όχι στο ερωτηματολόγιο ήταν καθ' όλα ελεύθερη. Το δείγμα αποτελούνταν από 106 νηπιαγωγούς. Τα χαρακτηριστικά του δείγματος παρουσιάζονται στο κεφάλαιο των αποτελεσμάτων.

Μετρήσεις

Για το σκοπό της έρευνας προχωρήσαμε στην κατασκευή ενός ειδικά σχεδιασμένου ερωτηματολογίου που απευθύνεται σε νηπιαγωγούς.

Το ερωτηματολόγιο επιλέχθηκε ως το πιο κατάλληλο εργαλείο για την καταγραφή των απόψεων των νηπιαγωγών απέναντι στην εφαρμογή της φυσικής αγωγής με τρία διαφορετικά χαρακτηριστικά σύμφωνα με τα έτη υπηρεσίας και την επιμόρφωσή τους και την γεωγραφική περιοχή της έδρας της σχολικής μονάδας. Το ερωτηματολόγιο το οποίο στάλθηκε το χειμώνα του 2005 σε 106 νηπιαγωγούς περιελάμβανε 24 ερωτήσεις. Οι πρώτες 6 ερωτήσεις αφορούσαν στα δημογραφικά στοιχεία των κοινωνικών υποκειμένων. Ειδικότερα, αφορούσαν στα χρόνια υπηρεσίας, στην υπηρεσιακή κατάσταση, στα έτη σπουδών, καθώς και σε άλλες σπουδές ή επιμορφώσεις. Οι υπόλοιπες 18 διερευνούσαν τις απόψεις των νηπιαγωγών σχετικά με το γνωστικό αντικείμενο της φυσικής αγωγής, την εφαρμογή και διδακτική μεθοδολογία καθώς και την αξιολόγησή της.

Το ερωτηματολόγιο αναφέρθηκε σε τρεις τομείς: 1) στο περιεχόμενο της φυσικής αγωγής 2) στις διδακτικές πρακτικές και 3) στην αξιολόγηση της φυσικής αγωγής σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα του 1989 και το ΔΕΠΠΣ.

1. Ως προς το περιεχόμενο της φυσικής αγωγής ερευνήθηκε το αποτέλεσμα της κινητικής ανάπτυξης μέσα από τον ψυχοκινητικό τομέα (σώμα, χώρος, χρόνος), λεπτές και αδρές κινήσεις, δημιουργικότητα και ανάπτυξη της άθλησης. Επίσης η εφαρμογή της φυσικής αγωγής αυτόνομα ή διαθεματικά και η υλικοτεχνική υποδομή των χώρων του νηπιαγωγείου και η χρήση τους.
2. Ως προς τις εφαρμογές των κινητικών δεξιοτήτων ερευνήθηκαν οι βασικές κινητικές δεξιότητες (μετακινήσεις, σταθερές κινήσεις, χειρισμοί) (Gallahue, 2002), καθώς και ο σχεδιασμός και η οργάνωση του προγράμματος.
3. Ως προς την αξιολόγηση οι ερωτήσεις ήταν σχετικές με την αξιολόγηση των διδακτικών τους στόχων, την αξιολόγηση κάθε βασικής κινητικής δεξιότητας, συντονισμού, συνεργασίας και σχεδιασμού του ημερήσιου προγράμματος (Mosston & Ashworth, 1994).

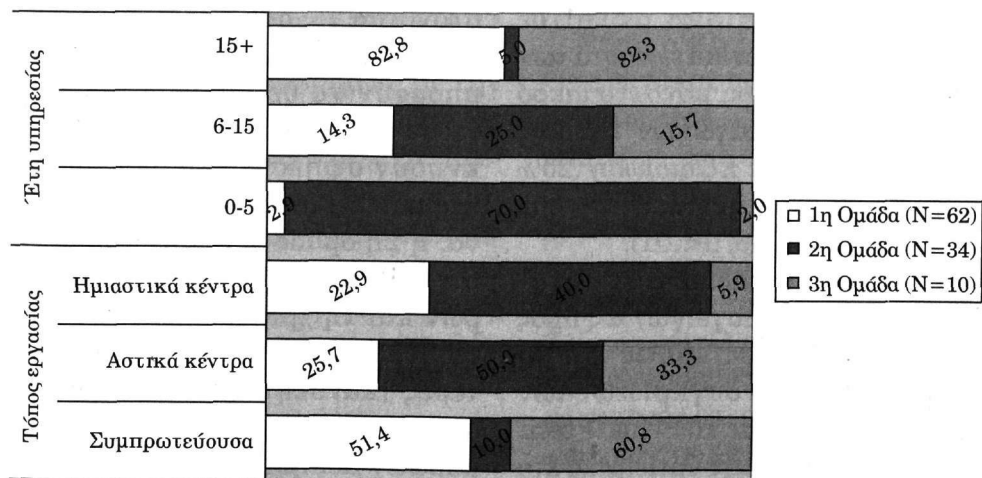
Οι ερωτήσεις σχεδιάστηκαν σύμφωνα με το αναλυτικό πρόγραμμα του 1989 και το ΔΕΠΠΣ και με βάση τις αναφορές του Mosston & Ashworth, (1994), Gallahue, (2002), Pangrazi, (1999), Gentile, (1972), Schmidt, (1991).

4. Αποτελέσματα

Με την ανάλυση συστάδων προέκυψαν 3 ομάδες (τύποι) νηπιαγωγών. Από το σχήμα 1 προκύπτει, ότι στις τρεις ομάδες παρουσιάζεται μια σημαντικά διαφορετική κατανομή των ετών εκπαιδευτικής προϋπηρεσίας ($\chi^2=64.57$, $p<.001$) και τόπων εργασίας ($\chi^2=20.01$, $p<.001$). Αυτά τα στοιχεία συμβάλουν στην ταυτοποίηση των ομάδων. Έτσι, η 1η ομάδα ($N=35$) απαρτίζεται στο μεγαλύτερο της ποσοστό από νηπιαγωγούς διετούς φοίτησης, μεγάλης εμπειρίας και γενικά με περιορισμένο αριθμό επιπλέον επιμορφώσεις (μ.δ.=1.37, στ.α.=1.09). Το 23% της ομάδας αυτής υπηρετεί σε ημιαστικά κέντρα. Η 2η ομάδα ($N=20$) αποτελείται από νηπιαγωγούς τετραετούς φοίτησης, μικρής εμπειρίας και περιορισμένο αριθμό επιπλέον επιμορφώσεις. Ωστόσο, η ποιότητα της

επιμόρφωσης αυτής θεωρείται καλή, λόγω του σχετικά μεγάλου ποσοστού νηπιαγωγών με μεταπτυχιακές σπουδές. Τέλος, η μεγαλύτερη σε μέγεθος 3η ομάδα ($N=51$) αποτελείται από νηπιαγωγούς διετούς φοίτησης, μεγάλης εμπειρίας και σχετικά με μεγάλο αριθμό επιπλέον επιμορφώσεις. Σε ημιαστικά κέντρα υπηρετεί μόνο το 6%.

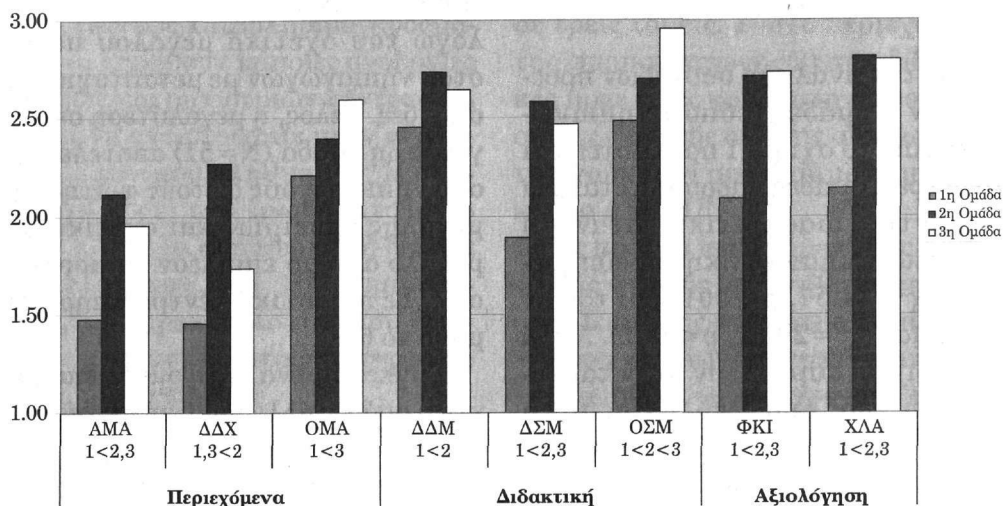
Συγκεκριμένα, η 2η ομάδα διακρίνεται από τις άλλες δύο καθώς ένα μεγάλο ποσοστό των νηπιαγωγών της υπηρετεί σε αστικά (50%) και ημιαστικά κέντρα (40%), ενώ το 70% αυτών έχει μικρή προϋπηρεσία δηλαδή από 0 έως 5 έτη. Επίσης, η 2η ομάδα διαθέτει σημαντικά μικρότερο αριθμό με επιπλέον επιμορφώσεις (μ.δ.=0.85, στ.α.=0.67) σε σχέση με την 3η ομάδα (μ.δ.=1.67, στ.α.=1.27, $F_{2,103}=3.83$, $p<.025$). Βέβαια, σε σύγκριση με τις δύο άλλες ομάδες, η 2η ομάδα χαρακτηρίζεται από ένα υπολογίσιμο πο-

Σχήμα 1

Κατανομή επιλεγμένων χαρακτηριστικών σε κάθε ομάδα (σε ποσοστά %).

Επεξηγήσεις

AMA Ατομικές μορφές άθλησης
 ΔΔΧ Δημιουργικοί, διεθνείς χοροί
 ΟΜΑ Ομαδικές μορφές άθλησης
 ΔΔΜ Διερευνητική-διαθεματική μέθοδος

ΔΣΜ Δομημένος σχεδιασμός μαθήματος
 ΟΣΜ Ομαδική-συνεργατική μέθοδος
 ΦΚΙ Αξιολόγηση κινητικών ικανοτήτων
 ΧΛΑ Χρήση-λειτουργία αξιολόγησης

Σχήμα 2

Μέσες τιμές των πρακτικών των νηπιαγωγών ανά ομάδα.

σοστό νηπιαγωγών (15%) που έκαναν σπουδές Master ($\chi^2=13.28, p<.001$) σε αντίθεση με τα μηδενικά ποσοστά των άλλων ομάδων. Τέλος, μόνο ένα μικρό ποσοστό των νηπιαγωγών της 2ης ομάδας έκαναν την Εξομοίωση (20% έναντι 54,3% της 1ης και 64,7% της 3ης μάδας, $\chi^2=11.56, p<.01$).

Το σχήμα 2 καταδεικνύει τις μέσες τιμές των νηπιαγωγών ως προς τις πρακτικές τους καθώς και τα αποτελέσματα των συγκρίσεων των ομάδων σύμφωνα με το Scheffé test. Νηπιαγωγοί μεγάλης εμπειρίας και μέτριας επιμόρφωσης (1η ομάδα) παρουσιάζουν σε όλες τις παραμέτρους τις χαμηλότερες τιμές σε σύγκριση

με τις νηπιαγωγούς μιας τουλάχιστον από τις δύο άλλες ομάδες. Οι νηπιαγωγοί των δύο άλλων ομάδων μπορούν να θεωρηθούν συνολικά ισοδύναμοι δεδομένου ότι επιδεικνύουν υψηλό βαθμό στις πρακτικές που εξετάστηκαν. Συγκεκριμένα, η 2η ομάδα ξεχωρίζει ιδιαίτερα στην εφαρμογή δημιουργικών χορών και τη χρήση διερευνητικών-διαθεματικών μεθόδων. Στις ιδιαίτερες ικανότητες της 3ης ομάδας ανήκουν η εφαρμογή ομαδικών μορφών άθλησης και χρήση ομαδο-συνεργατικών μεθόδων. Από όλες τις μετρήσεις, ο παράγοντας που αναφέρεται στην ομαδοσυνεργατική

μέθοδο μπορεί να περιλάβει και τις τρεις ομάδες.

Σχετικά με τις υπόλοιπες μεταβλητές που εξετάστηκαν διαπιστώθηκαν σημαντικές διαφορές μεταξύ των ομάδων. Η 2η ομάδα χρησιμοποιεί σε μικρότερο βαθμό υλικά εμπορίου για την κινητική αγωγή, σε σχέση με την 1η ομάδα ($\chi^2=5.98$, $p<.05$). Ως προς τις περαιτέρω αντιλήψεις των οργανωτικών θεμάτων, οι νηπιαγωγοί της 1ης ομάδας σε αντίθεση με τις νηπιαγωγούς της 2ης ομάδας, θεωρούν ότι ένας καθηγητής Φυσικής Αγωγής θα ήταν απαραίτητος για το εν λόγω μάθημα ($F_{2;103}=3.37$, $p<.05$). Βέβαια, οι τιμές της 2ης ομάδας δεν ξεπερνούν κατά πολύ το 3 στην πενταβάθμια κλίμακα αξιολόγησης. Σε συνάρτηση με αυτό, οι περισσότερες νηπιαγωγοί δηλώνουν ότι δεν είναι ιδιαίτερα καταρτισμένες στην οργάνωση και διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής. Η 1η ομάδα επιδεικνύει τις χαμηλότερες τιμές σε σύγκριση με τις δύο άλλες ομάδες ($F_{2;103}=8.16$, $p<.01$). Επίσης, η 2η ομάδα, σε αντίθεση με την 3η, δεν είναι ιδιαίτερα ικανοποιημένη με την ύπαρξη αρκετού χρόνου ώστε να εφαρμόσει ένα αναπτυξιακό πρόγραμμα φυσικής αγωγής ($F_{2;103}=7.96$, $p<.001$). Τέλος, η 2η ομάδα εφαρμόζει την ψυχοκινητική αγωγή στην πρώτη οργανωμένη ώρα του ημερησίου προγράμματος πιο συχνά από ότι η 1η ομάδα ($F_{2;103}=3.64$, $p<.05$)

5. Συζήτηση

Η παρούσα έρευνα είναι πιλοτική

και υφίσταται περιορισμούς ως προς τη γενίκευση των αποτελεσμάτων της. Λόγω του σχετικά μικρού και μη παραλληλισμένου δείγματος η διαχείριση των ανεξάρτητων μεταβλητών πραγματοποιήθηκε με την ανάλυση συστάδων. Βέβαια, τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των μετρήσεων ήταν ικανοποιητικά. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν βρισκόταν στα πλαίσια των υποθέσεων και έτσι συνετέλεσαν στη διασταύρωση της εγκυρότητας των μετρήσεων. Επομένως, τα ερωτηματολόγια μπορούν να αποτελέσουν μια αρχική βάση για την ανάπτυξη εργαλείων αξιολόγησης του εκπαιδευτικού έργου των νηπιαγωγών

Από τα δημογραφικά αποτελέσματα προέκυψαν τρεις ομάδες: Η 1η ομάδα ήταν με μεγάλη εμπειρία και μέτρια επιμόρφωση και διετή κατάρτιση. Η 2η ομάδα ήταν με μέτρια εμπειρία, μικρή επιμόρφωση και τετραετή κατάρτιση και η 3η ομάδα ήταν με μεγάλη εμπειρία, μεγάλη επιμόρφωση και διετή κατάρτιση.

Είναι ανάγκη να σημειωθεί ότι ένας μεγάλος αριθμός Νηπιαγωγών με υπηρεσία πάνω από 15 χρόνια υπηρετεί σε αστικά κέντρα, και η επιμόρφωσή τους είχε γίνει σε μεγάλο ποσοστό με εξομοίωση και ΠΕΚ, ενώ το ποσοστό των άλλων μορφών επιμόρφωσης είναι περιορισμένο. Βέβαια το μεγάλο ποσοστό επιμόρφωσης με εξομοίωση δικαιολογείται από το γεγονός ότι από το 1985 δημιουργήθηκαν τα πανεπιστημιακά τμήματα Νηπιαγωγών τα οποία και ανέλαβαν την επιμόρφωση με τη μορφή της εξομοίωσης.

Ως προς τις επιρροές των ατομικών και λοιπών χαρακτηριστικών των νηπιαγωγών προκύπτει συνολικά ότι η επιμόρφωση, η μικρή σε χρόνο εργασιακή εμπειρία και η τοποθεσία των σχολείων (αστικά-ημιαστικά κέντρα) αποτελούν θετικούς παράγοντες για ορισμένες μεταβλητές της διδασκαλίας της Φυσικής αγωγής.

Από τη στατιστική ανάλυση φαίνεται πρώτον ότι : η τρίτη ομάδα με διετή κατάρτιση που είχε μεγάλη εμπειρία και μεγάλης διάρκειας επιμόρφωση αποδείχθηκε ισοδύναμη με την δεύτερη ομάδα τετραετούς κατάρτισης που είχε μέτρια εμπειρία και μικρής διάρκειας επιμόρφωση. Επιπρόσθετα η τρίτη ομάδα χρησιμοποιούσε περισσότερο από τις άλλες ομάδες τις ομαδικές μορφές άθλησης (στίβος, αθλοπαιδιές, ενόργανη γυμναστική, χορός). Τα παραπάνω καταδεικνύουν τη συμβολή της επιμόρφωσης στην πληρέστερη κατάρτιση των νηπιαγωγών.

Ανάλογες διαπιστώσεις προκύπτουν από τις έρευνες των Ν. Σαλτέρη και Ν. Ράπτη, καθώς και Ε. Ταρατόρη οι οποίοι θεωρούν σημαντική και αναγκαία την επιμόρφωση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση (Παπαναούμ, 2003:131). Ιδιαίτερα στην προσχολική ηλικία η επιμόρφωση ενίσχυσε τις νηπιαγωγούς να προβούν σε εύστοχες επιλογές αναφορικά με την καλλιέργεια του γραμματισμού των νηπίων (Σιβροπούλου & Χατζησαββίδης, 2003).

Η δεύτερη διαπίστωση εστιάζεται στην εφαρμογή των προγραμμάτων, όπου παρουσιάζεται ένα μεγάλο ποσοστό νηπιαγωγών να εφαρμόζει τη

Φυσική Αγωγή με την διαθεματική προσέγγιση και αυτό αποδεικνύεται από το σχεδιασμό του μαθήματος, όπου ένα μεγάλο ποσοστό δεν εφαρμόζει τη Φυσική Αγωγή ως αυτόνομη διδακτική ώρα αλλά την εντάσσει σε διαθεματικές δραστηριότητες. Επίσης, οι απαντήσεις «μερικές φορές» αποδεικνύουν ότι σε κάθε περίπτωση η Νηπιαγωγός δεν ακολουθεί πάγια τακτική, ούτε παραμένει σταθερή στην εφαρμογή των αναλυτικών προγραμμάτων, αλλά διακρίνεται για την ευελιξία και ευκαμψία της. Οι αυτόνομες, προγραμματισμένες και διαθεματικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται σε διαφορετικά ποσοστά αναδεικνύουν την ελευθερία της νηπιαγωγού, την ελαστικότητα ως προς το πρόγραμμα και την σύνδεση αγωγής και εκπαίδευσης (Κιτσαράς, 2004). Το γεγονός αυτό έχει μεγάλη σημασία διότι οι διαθεματικές δραστηριότητες ενθαρρύνουν τη συμμετοχή, τη συνεργασία, τη δημιουργικότητα και την ενεργητική μάθηση των μικρών παιδιών και δημιουργούν ένα περιβάλλον μέσα στο οποίο τα παιδιά παρατηρώντας μπορούν να οικοδομήσουν τη δική τους γνώση, δεξιότητες και εμπειρίες (Ματσαγγούρας, 2002). Επιπρόσθετα, δίνουν τη δυνατότητα στα παιδιά να επιλέγουν τις δραστηριότητες (παιχνίδι, άσκηση, χορό) που ταιριάζουν στο δικό τους επίπεδο (Κάντζου 2005. Gallahue, 2002).

Το γεγονός ότι οι νηπιαγωγοί χρησιμοποιούν τη διαθεματική προσέγγιση στη φυσική αγωγή, δείχνει την αποτελεσματικότητα της επιμόρφωσης.

Η δεύτερη ομάδα (τετραετούς κατάρτισης) γενικά φαίνεται να υπερτερεί έναντι των άλλων ομάδων τόσο στο περιεχόμενο της φυσικής αγωγής όσο και στο διδακτικό μέρος και στην αξιολόγησή του.

Ανάλογες διαπιστώσεις παρουσιάζουν έρευνες της Ντολιοπούλου, όπου νηπιαγωγοί τεταρτοετούς κατάρτισης, διαθέτουν περισσότερες γνώσεις σε ό, τι αφορά την προσέγγιση Project από τις διετούς κατάρτισης με πολλή διδακτική εμπειρία (Ντολιοπούλου, 2005).

Η πρώτη και η τρίτη ομάδα αν και έχουν την ίδια κατάρτιση διαφέρουν ως προς την επιμόρφωση. Δηλαδή διαπιστώνεται ότι η τρίτη ομάδα ξεχωρίζει για την εφαρμογή των ομαδικών μορφών άθλησης και τη χρήση ομαδοσυνεργατικής μεθόδου. Η διαφορά αυτή προφανώς να οφείλεται στην επιμόρφωση.

Ένα επιπλέον στοιχείο που θέλουμε να τονίσουμε είναι ότι οι περισσότεροι νηπιαγωγοί και των τριών ομάδων δηλώνουν ότι δεν είναι ιδιαίτερα καταρτισμένοι στην οργάνωση, στον σχεδιασμό και την εφαρμογή της φυσικής αγωγής. Αυτό ενισχύει τις ανάγκες της επιμόρφωσης στον τομέα της φυσικής αγωγής. Αναμφισβήτητα χρειάζεται περαιτέρω μελέτη για την αποκρυστάλλωση των παραγόντων εκείνων που επηρεάζουν τις εκπαιδευτικές πρακτικές των νηπιαγωγών

Ωστόσο κάθε εκπαιδευτική αλλαγή ή αλλαγή στο αναλυτικό πρόγραμμα του νηπιαγωγείου πρέπει να συνοδεύεται από την αντίστοιχη επιμόρφωση και ενημέρωση των εκπαιδευτικών.

Βιβλιογραφία

- Gallahue, D. (2002). *Αναπτυξιακή Φυσική Αγωγή για τα σημερινά παιδιά*, (επιμ. μεταφρ.Χ. Ευαγγελινού, & Α. Παππά). Θεσσαλονίκη: U.S.P.
- Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, & Π., Μπασαγιάννη, Ε. (2006). *Οδηγός Νηπιαγωγού: Εκπαιδευτικοί σχεδιασμοί. Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: ΥΠΕΠΘ- Π.Ι.
- Κάντζου, Ν. (2005). *Καθημερινές διαθεματικές δραστηριότητες για το νηπιαγωγείο*. Αθήνα: Δίπτυχο.
- Κιτσαράς, Γ. (2004). *Προγράμματα, διδακτική μεθοδολογία Προσχολικής Αγωγής*. Αθήνα: Συγγραφέας.
- Ματσαγγούρας, Η. (2002). Διεπιστημονικότητα, διαθεματικότητα και ενιαιοποίηση στα νέα Προγράμματα Σπουδών: Τρόποι οργάνωσης της σχολικής γνώσης. *Επιθεώρηση Εκπαιδευτικών Θεμάτων*, 7, 19-35.
- Mosston, M., & Ashworth, S. (1994) *Η διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής*, (μετφρ. Κ. Μουντάκης). Θεσσαλονίκη: Σάλτο.
- Μουντάκης, Κ. (1993). *Ανατομία Ενός Ημερήσιου Μαθήματος Φυσικής Αγωγής*. Θεσσαλονίκη: Σάλτο.
- Ντολιοπούλου, Ε. (2005). *Η Εφαρμογή της Μεθόδου Project σε Ελληνικά Νηπιαγωγεία*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Ξωχέλλης, Π. (2005). *Ο εκπαιδευτικός στον σύγχρονο κόσμο*. Αθήνα: Τυπωθήτω. Γιώργος Δαρδανός.
- Παπανασούμ, Ζ. (2003). *Το επάγγελμα του εκπαιδευτικού*. Αθήνα: Τυπωθήτω/ Γιώργος Δαρδανός.
- Παντελής, Σ. & Πανουτσόπουλος, Θ.

- (1991). Οι δάσκαλοι και η επιμόρφωσή τους. *Νέα Παιδεία*, 59, 37-60.
- Pangrazi, R. (1999). *Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση*, (επιμ.Ε. Κιουμουρτζόγλου). Θεσσαλονίκη: U.S.P.
- Σιβροπούλου, Ε., & Χατζησαββίδης, Σ. (2003). Επιμόρφωση των νηπιαγωγών και καλλιέργεια του γραμματισμού των νηπίων στις αυθόρμητες δραστηριότητες. Στο Γ. Μπαγάκης (επιμ.) *Ο εκπαιδευτικός και το αναλυτικό πρόγραμμα*, σσ. 291-301. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ταρατόρη, Ε. (2000). *Η επιμόρφωση από τη σκοπιά των εκπαιδευτικών της Πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Θεωρητική και εμπειρική προσέγγιση*. Θεσσαλονίκη: Κυριακίδη.
- Τρούλης, Γ. (1985). *Η διαρκής επιμόρφωση των Ελλήνων Εκπαιδευτικών: Κίνητρα, Προσδοκίες, Σχέδια*. Αθήνα: Δίπτυχο.
- Τσαπακίδου, Α. (1997). *Κινητικές Δεξιότητες, προγράμματα ανάπτυξης κινητικών δεξιοτήτων για παιδιά προσχολικής ηλικίας*. Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις U.S.P.
- Χατζηπαναγιώτου, Π. (2003). *Η διοίκηση του σχολείου και η συμμετοχή των εκπαιδευτικών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων*. Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.
- Schmidt, R.(1991). *Motor learning and performance*, U.S.A: Human Kinetics.

Πηγές

- Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών ΔΕΠΠΣ 1376/18-10-01, 303, 304/13-03-2003
- Νόμος 1566/30-9-1985, Δομή και λειτουργία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και άλλες διατάξεις, κεφάλαιο βə, Πρωτοβάθμια εκπαίδευση, Άρθρο 3, Προσχολική αγωγή
- Π.Δ. 476/31-5-80, Φ.Ε.Κ. 132: Αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου
- Β.Δ. 494/15-7-1962, Τεύχος πρώτον: Αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα νηπιαγωγών
- Π.Δ. 486/1989: Αναλυτικό και ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου (Π.Δ. 486/1989)

Title: Effects of in service training on kindergarten teachers' perceptions of physical education

Abstract

This study investigated kindergarten teachers' (N=106) perceptions of Physical Education in kindergarten, based on curriculum and their service training on new technologies and recent educational development. A questionnaire, developed by the researchers, examined the effects of teaching experience,

Ξενόγλωσση

- Gentile, A.M., Higgins, J.R., Miller, E.A., & Rosen, B.M. (1975). The Structure of Motor Tasks Movement. *Perceptual and Motor skills*, 7, 11-28.

duration of formal education, and in service training on these perceptions.

Three groups emerged: (a) teachers with a lot of teaching experience and medium service training, (b) teachers, who had medium teaching experience and a little service training medium service training, and (c) teachers with a lot of both teaching experience and service training. Further analysis indicated the necessity: Any educational reform or development, and any reform or development in kindergarten curriculum should be followed by teachers' respective in service training.

Key words: Curriculum, In service training, Kindergarten teachers' perceptions, Physical Education.

Λέξεις κλειδιά: Αναλυτικό Πρόγραμμα, Απόψεις νηπιαγωγών, Επimόρφωση, Φυσική Αγωγή.

Διεύθυνση Επικοινωνίας

Αγγελική Τσαπακίδου, επ.
Καθ. Παιδαγωγικό Τμήμα
Νηπιαγωγών, Παν. Δυτικής
Μακεδονίας, 53100 Φλώρινα.
Τηλ. 23850 55093
e-mail: atsapakid@uowm.gr